

RAADSINFORMATIEBRIEF

Van: college van burgemeester en wethouders
Datum: 1 december 2011
Portefeuillehouder(s): Titia Cnossen
Portefeuille(s): portefeuille Monumenten en Archeologie
Contactpersoon: Anne-Marieke Wolters
Tel.nr.: 8527 **E-mailadres:** wolters.a@woerden.nl

Gemeente Woerden 11.021119

Registratiedatum: 01/12/2011
Behandelend afdeling raad
Afgehandeld door/op:

Onderwerp:

Periodiek inspectie van gemeentelijke monumenten door de Monumentenwacht-Utrecht

Kennisnemen van:

De wijze waarop de monumentenwacht-Utrecht werkt en de periodiek inspectie gaat uitvoeren in vier tranches van 35 gemeentelijke monumenten.

Inleiding:

Bij de ombuigingen van begin 2011 is als kleine opdracht meegegeven om te onderzoeken op welke manier de monumentenwacht betrokken kan worden bij het instandhouden van het gemeentelijke monumentenbestand.

In de daarop volgende besluitvorming is besloten in te zetten op een gefaseerde aanpak waarbij in vier jaar in tranches van 35 de gemeentelijke monumenten worden geïnspecteerd.

Vaststellen meerjarenperspectief – voorbereiding juni-overleg	College	17-5-2011	11A.00340
Vaststellen financieel kader juni-overleg	College	24-5-2011	11A.00370
Vaststellen juni-overleg	Raad	23-6-2011	11R.00114

Programmabegroting 2012 - 11A. 00619, 20 sept 2011
Raadsvoorstel begroting 2012 - 11R. 00163, 3 november 2011

In deze informatiebrief en door het geven van de presentatie door de Monumentenwacht-Utrecht op welke wijze zij het uitvoeren van een periodieke inspectie uitvoeren, willen wij u informeren over de aanpak.

Kernboodschap:

Bij deze gefaseerde aanpak wordt over een periode van vier jaar in tranches van 35 monumenten per jaar de bouwkundige staat van de gemeentelijke monumenten in kaart gebracht.
Dit wordt gevolgd door periodiek monitoren in vier tranches van 35 monumenten.

Het gehele proces van inspecteren en rapporteren wordt door de Monumentenwacht Utrecht opgepakt.

In een jaar zijn er twee overleggen met de gemeente nodig. De eerste aan het begin van het jaar voor het bepalen van de inspectielijst van de dat jaar te inspecteren panden en een tweede gesprek aan het einde van het jaar of wanneer het beschikbaar gestelde budget opgesoupeerd is. Bij het opstellen van de inspectielijst kan rekening gehouden worden met eventuele (ver)bouwplannen van eigenaren die zich bij de gemeente gemeld hebben of die bij de gemeente bekend zijn.

Datum: 1 december 2011

Door periodieke inspectie wordt de bouwkundige staat van de geïnspecteerde panden inzichtelijk en weet de eigenaar welk onderhoud noodzakelijk is voor het behoud van het pand en op welke termijn het raadzaam is dat bepaalde werkzaamheden worden uitgevoerd om hogere kosten te voorkomen. Of welke werkzaamheden bij verbouwplannen meegenomen kunnen worden.

Een tweede voordeel is dat de eigenaar met zijn vragen inzake de staat van het onderhoud, het oorspronkelijke materiaalgebruik, de specifieke monumentale onderdelen enzovoort. tijdens het inspectiebezoek bij de monumentenwachter terecht kan.

Voor zover deze vragen zich beperken tot de bestaande situatie waarin het pand zich bevindt, kunnen deze voor een groot deel door de monumentenwachter beantwoord worden. Dit draagt bij aan de kennis van de eigenaar over de staat waarin zijn pand verkeert.

De informatie die de monumentenwacht kan geven beperkt zich echter tot de bouwkundige staat en het onderhoud van het pand. Voor vragen met betrekking tot wijzigingen aan het pand, subsidies, bestemming- en bouw mogelijkheden zal een eigenaar zich tot de gemeente moeten wenden.

Uit de enquête naar de restauratiebehoefte van eigenaren van gemeentelijke monumenten van het Nationaal Restauratie Fonds van juli/augustus van dit jaar blijkt dat de Woerdense eigenaren de meeste behoefte te hebben aan financiële ondersteuning (88 %) en advies (13%) en begeleiding tijdens het ontwerp- en vergunningetraject (25%) en tijdens de bouw (6%).

Voor dit onderzoek zijn 123 Woerdense eigenaren benaderd. 22 eigenaren (18%) hebben gereageerd. Dit ligt net onder het landelijke percentage van 22. Uit de enquêtegegevens van de Woerdense eigenaren blijkt dat 41% van de eigenaren de afgelopen 5 jaar zijn pand heeft gerestaureerd. Aan de eigenaren die nog bezig zijn met de restauratie of die nog geen restauratie hebben opgepakt geeft 54 % aan dat het pand er goed bij staat. 46% van de eigenaren geeft aan dat zijn pand in redelijke of matige staat verkeert.

De vraag welke werkzaamheden uitgevoerd moeten worden om het monument in goede staat te brengen is slechts door één eigenaar beantwoord.

Een kopie van de onderzoeksresultaten is als bijlage bijgevoegd.

Voor de gefaseerde aanpak waarbij in vier tranches van 35 monumenten de nulmeting en de periodieke inspectie gedaan wordt, is een jaarlijks budget van ca. € 22.750,= nodig op basis van het door het Provincie gesubsidieerde uurtarief van € 32,50.

Op nacalculatie worden de werkelijke kosten in rekening gebracht.

Het enkel inspecteren van panden betekent nog niet dat de gemeentelijke monumenten daarmee behouden zijn. Daarvoor zal structureel onderhoud en restauratie nodig zijn.

Voorwaarde voor het kunnen inspecteren van een pand is de bereidwilligheid van de eigenaar van het gemeentelijk monument.

Het inspecteren door de Monumentenwacht Utrecht is niet af te dwingen.

De periodieke inspectie beperkt zich nu tot de gemeentelijke monumenten.

Naast gemeentelijke monumenten bestaat ons cultuurhistorisch erfgoed ook uit rijksmonumenten en karakteristieke en cultuurhistorisch waardevolle bebouwing.

Ten aanzien van de cultuurhistorisch waardevolle en karakteristieke panden die de gemeente Woerden heeft is het voorstelbaar een soortgelijk traject in te zetten op het moment dat besloten wordt het ambitieniveau monumentenbeleid te verhogen en/of dit in een traject van voorselectie voor het aanwijzen van nieuwe gemeentelijke monumenten wordt meegenomen. Bij de uitwerking kunnen de ervaringen met betrekking tot bereidwilligheid van eigenaren van gemeentelijke monumenten voor het inzetten van dit traject dan betrokken worden. Gezien de huidige inspanningen te bezuinigen wordt hier op dit moment niet op ingezet.

Ten aanzien van de rijksmonumenten is het voorstelbaar dat de afweging voor het beter in beeld brengen van de bouwkundige staat van deze monumenten een eerste verantwoordelijkheid van het rijk is. Zeker ook gezien de huidige inspanningen te bezuinigen wordt hier op dit moment niet op ingezet.

Vervolg:

Bij de ombuigingen is er voor gekozen om de financiering van het bedrag van €22.750,= beschikbaar te stellen uit het jaarlijkse subsidiebudget bijdrage onderhoudskosten gemeentelijke monumenten (ecl 34166). Een apart ecl nummer Monumentenwacht-Utrecht moet daarvoor aangemaakt worden binnen de fcl 654101105 Monumenten en Monumentencommissie.

Na opdrachtverlening aan de Monumentenwacht-Utrecht wordt gestart met het informeren van de eigenaren van de gemeentelijke monumenten. Vervolgens wordt een lijst voor de eerste tranche monumenten opgesteld die benaderd worden door de Monumentenwacht voor het uitvoeren van de periodieke inspectie in 2012.

Bijlagen:

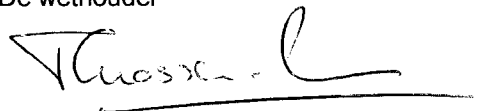
Onderzoek naar de restauratiebehoefte bij eigenaren van gemeentelijke monumenten, gemeente Woerden, onderzoeksresultaten

De secretaris

W. Wieringa

De wethouder

T. Clossen-Looyenga

**Onderzoek naar de
restauratiebehoefte bij eigenaren
van gemeentelijke monumenten**

Gemeente Woerden

Juli / augustus 2011

Inhoudsopgave

1	Onderzoeksopzet	4
1.1	Situatiebeschrijving	4
1.2	Doel van het onderzoek	4
1.3	Doelgroep	4
1.4	Onderzoeksmethode en -verantwoording	5
1.5	Respons	5
2	Rapportage	6
2.1	Algemene informatie over het monument	6
2.2	De staat van onderhoud van het monument	9
2.3	Financiering van het onderhoud	12
2.4	Energiebesparende maatregelen	14
2.5	Ondersteuning door gemeente bij het onderhouden van het monument	15

1. Onderzoeksopzet

1.1 Situatiebeschrijving

Nederland telt circa 45.000 gemeentelijke monumenten en naar verwachting groeit dit aantal binnen enkele jaren tot boven de 50.000. Het belang van gemeentelijke monumenten voor het behoud van gebouwd erfgoed is daardoor aanzienlijk. Maar tegelijkertijd is er weinig bekend over de restauratiebehoefte onder deze categorie monumenten. De vraag is: Zijn eigenaren van gemeentelijke monumenten in staat om hun monument goed te onderhouden?

Wat deze vraag extra relevant maakt is dat de financiële ondersteuning aan eigenaren van gemeentelijk monumenten, ten opzichte van rijksmonumenten, relatief gering is. Bovendien staan in veel gemeenten de budgetten voor de instandhouding van gemeentelijke monumenten onder druk.

Om meer inzicht te krijgen in de onderhoudsstaat van de gemeentelijke monumenten in Nederland, heeft Nationaal Restauratiefonds in samenwerking met Right Marktonderzoek een onderzoek uitgevoerd. In totaal 213 Nederlandse gemeenten hebben aan het onderzoek meegewerkt door een bestand met de adressen van de monumenten in de eigen gemeente aan te leveren. Hierdoor konden 32.715 eigenaren of bewoners van een gemeentelijk monument worden benaderd. Als dank voor de medewerking ontvangen alle deelnemende gemeenten een rapport met de resultaten van het onderzoek op landelijk niveau. Alle gemeenten waar minimaal 20 eigenaren de enquête hebben ingevuld, ontvangen bovendien een rapport met de resultaten in de eigen gemeente.

1.2 Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is inzicht te verkrijgen in de restauratiebehoefte van gemeentelijke monumenteigenaren in Nederland.

Aspecten die hierbij onder andere aan bod zijn gekomen, zijn:

- Functie en type monument
- Bouwkundige staat van het monument
- Recente restauratiehistorie
- Benodigde restauratiewerkzaamheden
- Financiering van het onderhoud
- Energiebesparende maatregelen
- Waardering ondersteuning door gemeente
- Behoeftte aan ondersteuning

1.3 Doelgroep

De doelgroep van het onderzoek wordt gevormd door de eigenaren en bewoners van een gemeentelijk monument in Nederland. In totaal zijn 32.715 eigenaren of bewoners van een gemeentelijk monument voor dit onderzoek benaderd.

1.4 Onderzoeksmethode en -verantwoording

Nationaal Restauratiefonds heeft alle Nederlandse gemeenten benaderd met het verzoek om voor dit onderzoek een bestand aan te leveren met de adressen van de gemeentelijke monumenten in de gemeente. Daarbij werden de gemeenten gevraagd om de adressen van de monumenten zo mogelijk aan te vullen met de adresgegevens van de monumenteigenaren. Deze extra informatie is vooral relevant als de eigenaar het monument niet zelf in gebruik heeft, maar verhuurd.

Met betrekking tot het gebruikte adressenbestand zijn de volgende opmerkingen van belang:

- Veel gemeenten hebben een lijst toegestuurd met adressen bestaande uit straatnaam en huisnummer van het monument zelf. In dat geval zijn deze gegevens door het bedrijf Cendris verrijkt met postcode en daar waar mogelijk de naam van de bewoner(s) op dit adres.
- Als uit het bestand van de gemeente was af te leiden dat een monument is opgedeeld in meerdere adressen, dan is slechts één bewoner/eigenaar in dat monument benaderd om mee te werken aan het onderzoek.

Op basis van deze adressenbestanden heeft Nationaal Restauratiefonds 32.715 eigenaren en bewoners van een gemeentelijk monument een schriftelijke vragenlijst toegestuurd. De respondenten konden de ingevulde vragenlijst met behulp van een antwoordenvolop kosteloos retourneren. Daarnaast is in de begeleidende brief tevens een link opgenomen naar een online vragenlijst, zodat de respondent ook de keuze kon maken om de vragenlijst online in te vullen. De periode waarin eigenaren aan het onderzoek konden deelnemen, liep van 1 juli tot en met 21 augustus 2011.

1.5 Respons

Voor het onderzoek zijn in totaal 123 eigenaren/bewoners van een gemeentelijk monument uit de gemeente Woerden benaderd. Hiervan hebben er 22 gereageerd, door de vragenlijst schriftelijk of online in te vullen. Dit levert het volgende responspercentage op:

	Woerden	Nederland
Uitgenodigd	123	32715
Geretourneerd	22	6933
Responspercentage	18%	21%

© Nationaal Restauratiefonds 2011

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband, elektronisch of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Stichting Nationaal Restauratiefonds te Hoevelaken.

2. Rapportage

2.1 Algemene informatie over het monument

In het eerste gedeelte van het onderzoek zijn vragen gesteld over enkele kenmerken van het monument en de eigenaar. Deze informatie is gebruikt om een beter beeld te krijgen om wat voor soort monumenten het gaat. Bovendien is deze informatie gebruikt voor een nadere analyse van de resultaten.

In deze paragraaf zijn de resultaten van deze algemene vragen weergegeven, te beginnen met de oorspronkelijke en de huidige functie van het monument.

Figuur 2.1 Wat was de oorspronkelijke functie van het monument?	Woerden		Nederland	
	n	%	n	%
woonhuis	13	59%	4461	65%
boerderij	7	32%	1300	19%
kasteel / landhuis	0	0%	44	1%
kerkelijk gebouw	0	0%	238	3%
openbaar gebouw	1	5%	167	2%
molen	0	0%	23	0%
gebouw voor industrie of handel (fabriek, pakhuis, kantoor)	4	18%	456	7%
gebouw met een andere functie	1	5%	538	8%
het monument is geen gebouw	0	0%	33	0%
totaal	22	118%	6879	106%

Figuur 2.2 Wat is de huidige functie van het monument?	Woerden		Nederland	
	n	%	n	%
wonen	17	77%	5925	86%
bedrijfspan	7	32%	1439	21%
religieuze functie	0	0%	166	2%
culturele of maatschappelijke functie	0	0%	245	4%
geen, het staat leeg	0	0%	100	1%
anders, namelijk	0	0%	81	1%
totaal	22	109%	6870	116%

Figuur 2.3 Wat is het totale viceroppervlak van uw monument?	Woerden		Nederland	
	n	%	n	%
0 – 100 m2	1	5%	1156	17%
100 – 300 m2	15	68%	3165	47%
300 – 1.000 m2	6	27%	1673	25%
meer dan 1.000 m2	0	0%	237	4%
weet ik niet	0	0%	521	8%
totaal	22	100%	6752	100%

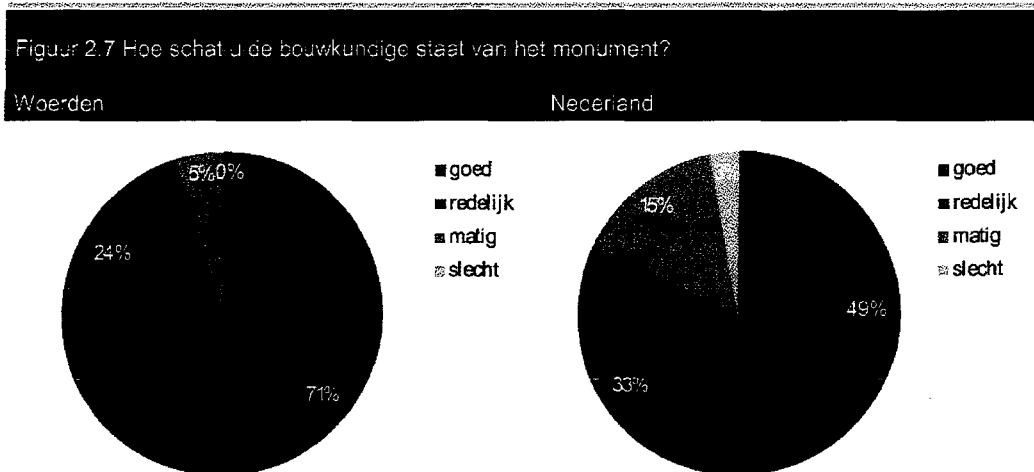
Figuur 2.4 Bent u (of uw organisatie) de eigenaar van het monument?	Woerden		Nederland	
	n	%	n	%
ja, ik ben zelf eigenaar	19	86%	5667	82%
ja, onze organisatie is eigenaar	1	5%	475	7%
nee, de eigenaar is iemand anders dan ikzelf of onze organisatie	2	9%	750	11%
totaal	22	100%	6892	100%

Figuur 2.5 In welk jaar heeft u (of uw organisatie) het monument gekocht?	Woerden		Nederland	
	n	%	n	%
voor 1900	0	0%	32	1%
1900-1910	0	0%	67	1%
1910-1920	0	0%	27	0%
1920-1930	0	0%	52	1%
1930-1940	0	0%	31	1%
1940-1950	0	0%	19	0%
1950-1960	0	0%	68	1%
1960-1970	0	0%	196	3%
1970-1980	0	0%	657	11%
1980-1990	5	25%	912	16%
1990-2000	7	35%	1410	24%
na 2000	8	40%	2326	40%
totaal	20	100%	5797	100%

2.2 De staat van onderhoud van het monument

De kern van het onderzoek bestaat uit een aantal vragen over het onderhoud van het monument. Dit geeft inzicht in de werkzaamheden die de eigenaren binnen enkele jaren moeten uitvoeren om hun pand in goede staat te brengen.

Figuur 2.6 Is het monument in de afgelopen 5 jaar gerestaureerd?	Woerden		Nederland	
	n	%	n	%
ja, en deze restauratie is reeds afgerond	9	41%	1784	26%
ja, maar deze restauratie is nog niet afgerond	4	18%	1163	17%
nee	9	41%	3850	57%
totaal	22	100%	6797	100%

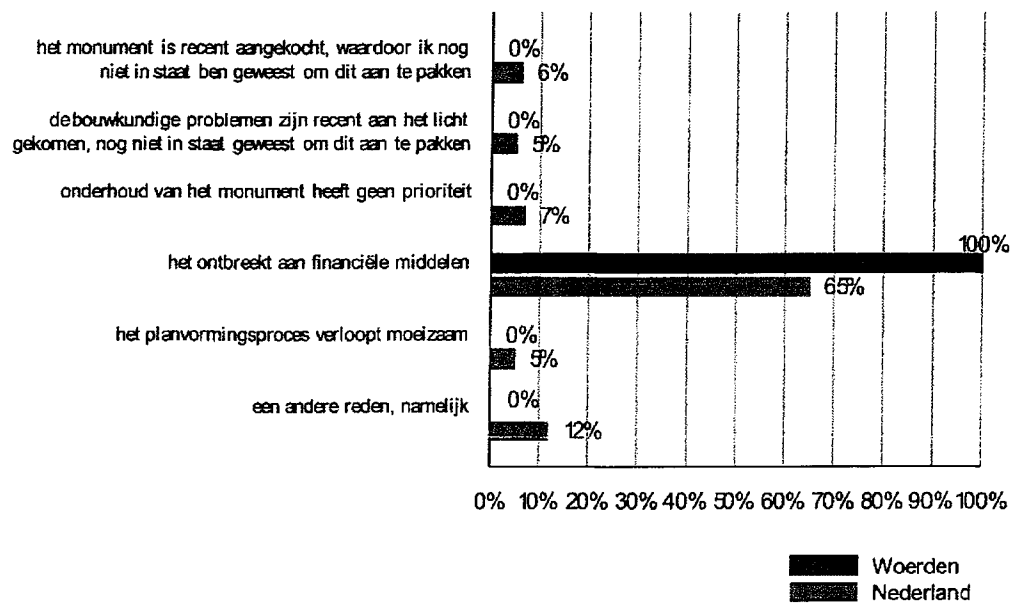

Figuur 2.8 Hoe schat u de bouwkundige staat van het monument?	woonhuis		boerderij		overig	
	N	%	n	%	n	%
goed	7	54%	6	86%	4	80%
redelijk	5	38%	0	0%	1	20%
matig	1	8%	1	14%	0	0%
slecht	0	0%	0	0%	0	0%
totaal	13	100%	7	100%	5	100%

Aan de ondervraagden die aangeven dat de bouwkundige staat matig of slecht is, is gevraagd welke restauratiewerkzaamheden uitgevoerd zouden moeten worden om het monument in goede staat te brengen. Hierbij waren vooraf al werkzaamheden voorgelegd die men kon aanvinken, ook kon men andere werkzaamheden noemen.

Figuur 2.9 Welke restauratiewerkzaamheden moeten worden uitgevoerd om het monument in goede staat te brengen? (meerdere antwoorden mogelijk)	Woerden		Nederland	
	n	%	n	%
herstel van de fundering	0	0%	265	21%
herstel van vloeren en balklagen	0	0%	392	31%
herstel van de gevel	1	100%	739	58%
herstel van gevelopeningen (zoals deuren, ramen en kozijnen)	1	100%	701	55%
herstel van goten en hemelwaterafvoeren	0	0%	535	42%
herstel van het dak	0	0%	755	59%
herstel van historische ornamenten	0	0%	200	16%
herstel van het historische interieur	0	0%	130	10%
schilderwerk	0	0%	35	3%
schoorsteen restaureren	0	0%	11	1%
andere werkzaamheden, namelijk	0	0%	197	16%
totaal	1	200%	1269	312%

Figuur 2.10 Als de onderhoudsstaat slecht of matig is: wat is de belangrijkste reden daarvan? (één antwoord mogelijk)

2.3 Financiering van het onderhoud

De vragen over financiering van het onderhoud zijn alleen gesteld aan de eigenaren die hebben aangegeven dat de onderhoudsstaat van hun pand matig of slecht is. Doelstelling was te achterhalen in hoeverre financiële belemmeringen goed onderhoud van het pand in de weg staan.

Figuur 2.11 Wat zijn de verwachte kosten voor het uitvoeren van deze restauratiewerkzaamheden?	Woerden		Nederland	
	n	%	n	%
€ 0,- tot € 20.000,-	0	0%	177	17%
€ 20.000,- tot € 50.000,-	0	0%	263	25%
€ 50.000,- tot € 100.000,-	0	0%	202	19%
€ 100.000,- tot € 250.000,-	1	100%	132	13%
meer dan € 250.000,-	0	0%	74	7%
dat is nog onbekend	0	0%	189	18%
dat wil ik niet zeggen	0	0%	2	0%
totaal	1	100%	1039	100%

Figuur 2.12 Zijn er financiële belemmeringen die verhinderen dat de restauratiewerkzaamheden op korte termijn uitgevoerd worden?	Woerden		Nederland	
	n	%	n	%
ja, ik kan geen van de benodigde werkzaamheden uitvoeren	0	0%	372	35%
ja, ik kan slechts een deel van de benodigde werkzaamheden uitvoeren	1	100%	392	37%
nee, er zijn geen financiële belemmeringen	0	0%	71	7%
dat weet ik nog niet	0	0%	216	21%
totaal	1	100%	1051	100%

Figuur 2.13 Bent u van plan de eerdergenoemde restauratiewerkzaamheden binnen een termijn van 3 jaar uit te voeren?	Woerden		Nederland	
	n	%	n	%
ja, alle genoemde werkzaamheden	0	0%	306	29%
ja, maar alleen de hoogst noodzakelijke werkzaamheden	1	100%	527	51%
nee	0	0%	208	20%
totaal	1	100%	1041	100%

Figuur 2.14 Hoe gaat u de restauratiewerkzaamheden financieren? (meerdere antwoorden mogelijk)	Woerden		Nederland	
	n	%	n	%
met eigen geld	0	0%	339	40%
met een lening / hypotheek	0	0%	140	16%
met een laagrentende lening via het Restauratiefonds	0	0%	107	13%
met een laagrentende lening via het SVN	0	0%	28	3%
met een subsidie van de gemeente	0	0%	260	30%
met een subsidie van de provincie	0	0%	121	14%
met geld uit fondsenwerving	0	0%	40	5%
dat weet ik nog niet	1	100%	459	54%
dat wil ik niet zeggen	0	0%	4	0%
totaal	1	100%	855	175%

2.4 Energiebesparende maatregelen

Duurzaamheid en energiebesparing zijn actuele thema's in de Nederlandse samenleving. Tegelijkertijd kunnen ondoordacht uitgevoerde isolatiewerkzaamheden onherstelbare schade toebrengen aan het monument. Om die reden hebben we gevraagd of monumenteigenaren van plan zijn om energiebesparende maatregelen te nemen.

Figuur 2.15 Bent u van plan de komende drie jaar één of meerdere van onderstaande werkzaamheden uit te voeren om het energieverbruik van uw pand omlaag te brengen? (meerdere antwoorden mogelijk)	Woerden		Nederland	
	n	%	n	%
ja, isoleren van dak	1	5%	1044	18%
ja, isoleren van de buitenmuren	0	0%	640	11%
ja, isoleren van vloer	0	0%	617	10%
ja, verhogen isolatiewaarde van ramen (achterzetbeglazing, dubbel glas)	3	16%	1459	25%
ja, vervangen van installaties door installaties met een hoger rendement	2	11%	880	15%
ja, toepassen van alternatieve energiebronnen (zonnepanelen, aardwarmte)	2	11%	718	12%
anders, namelijk isolatie algemeen	0	0%	8	0%
ja, anders, namelijk	0	0%	191	3%
nee	12	63%	3026	51%
totaal	19	105%	5906	145%

Figuur 2.16 Hoeveel denkt u te moeten betalen voor het uitvoeren van deze werkzaamheden?	Woerden		Nederland	
	n	%	n	%
€ 0,- tot € 20.000,-	3	43%	1424	49%
€ 20.000,- tot € 50.000,-	3	43%	693	24%
€ 50.000,- tot € 100.000,-	0	0%	206	7%
meer dan € 100.000,-	0	0%	111	4%
dat is nog onbekend	1	14%	480	16%
dat wil ik niet zeggen	0	0%	10	0%
totaal	7	100%	2924	100%

2.5 Ondersteuning door gemeente bij het onderhouden van het monument

Veel gemeenten bieden monumenteigenaren steun bij het onderhouden van hun gemeentelijk monument. Aan de eigenaren zijn enkele vragen gesteld om te toetsen of deze steun aansluit bij hun behoefte.

Figuur 2.17 Op welke wijze ontvangt u ondersteuning van uw gemeente bij het onderhouden van uw monument? (meerdere antwoorden mogelijk)	Woerden		Nederland	
	n	%	n	%
ik krijg van de gemeente een abonnement op de monumentenwacht	2	11%	357	6%
de gemeente biedt monumenteigenaren gratis advies en voorlichting	1	5%	466	8%
de gemeente verstrekt een subsidie	12	63%	1587	27%
de gemeente biedt de mogelijkheid voor een laagrentende lening	0	0%	230	4%
ik krijg geen ondersteuning van de gemeente	6	32%	3999	67%
anders, namelijk	0	0%	91	2%
totaal	19	111%	5974	113%

Figuur 2.18 Hoe beoordeelt u de ondersteuning van uw gemeente bij het onderhouden / restaureren van uw monument?	Woerden		Nederland	
	n	%	n	%
goed	4	22%	412	7%
voldoende	2	11%	563	10%
neutraal	8	44%	1945	35%
onvoldoende	2	11%	1124	20%
slecht	2	11%	1521	27%
totaal	18	100%	5565	100%

Figuur 2.19 Aan welke vorm van ondersteuning bij de instandhouding van uw monument heeft u de meeste behoefte?
 (meerdere antwoorden mogelijk)

